

Nr. 137.
31te
Juli.

Anordning

om

Undervisningen i Statens Fællesskoler for Drengene og Piger.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark,
de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken,
Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt: Efter de Os af Vor Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet foredragne Omstændigheder ville Vi i Henhold til § 27 i Lov af 24de April 1903 om højere Almenskoler m. m. herved have anordnet følgende Bestemmelser om Undervisningen i Statens Fællesskoler for Drengene og Piger:

1. Samtlige Staten tilhørende højere Almenskoler skulle efterhaanden, som Omstændighederne tillade det og gøre det tilraadeligt, ogsaa aabnes for Piger som skolesøgende Elever. Indtil videre kunne de af disse Skoler, for hvis Vedkommende vægtige Grunde tale derfor, udelukkende eller dog hovedsagelig forbeholdes Drengene.

2. Ved de Statsskoler, hvor Fællesundervisning indføres enten straks fra Begyndelsen af Skoleaaret 1903—4 eller senere hen, maa Piger for det første Skoleaar, i hvilket den indføres, kun optages i Mellemskolens 1ste Klasse, for det andet Skoleaar kun i Mellemskolens 1ste og 2den Klasse, og saaledes fremdeles, indtil Fællesundervisningen efterhaanden er gennemført i alle Mellemskolens og Gymnasiets Klasser.

3. Bestemmelserne om Alderen ved Optagelsen saavel som om Fordringerne ved Optagelsesprøven ere ganske de samme for Piger som for Drengene; dog skulle Piger tillige prøves i kvindeligt Haandarbejde. Skulde der ved en Skole med Fællesundervisning til Optagelsesprøve i nogen Klasse blive indmeldt flere Elever, end Skolen kan modtage, udvælges det Antal, der kan optages, blandt dem, der i det hele have bestaaet Optagelsesprøven, regelmæssigt alene under Hensyn til den Modenhed og Dygtighed, de have vist sig at være i Besiddelse af, men uden Hensyn til, om det er Drengene eller Piger.

4. Undervisningen skal i alle *Læsefagene* saavel som *Regning*, *Skrivning* og *Tegning* være ens og fælles for Drengene og Piger; kun i *Sundhedslære* skulle Pigerne, i det mindste for visse Afsnits Vedkommende, have særlig Undervisning af en Lærerinde, Drengene af en Lærer. Ogsaa *Sangundervisningen* drives i Fællesskab, saa længe det er muligt. Særlig Undervisning meddeles i Mellemskolen Pigerne i *kvindeligt Haandarbejde* i de samme Timer, i hvilke Drengene undervises i *Sløjd*; hvis Piger i Mellemskolen skulde ønske Undervisning i *Sløjd*, maa den meddeles dem i Særtimer uden for den regelmæssige Skoletid. *Gymnastikundervisningen* skal altid drives særskilt med hvert Køn for sig.

Skulde det af hygiejniske Hensyn blive nødvendigt for visse Pigers Vedkommende at lade den regelmæssigt fireaarige Undervisning i Mellemskolen udstrække sig over et Tidsrum af 5 Aar, overlades det til Skolestyreren efter Samraad med vedkommendes Forældre og Læge at ordne Undervisningen for dem paa den Maade, man maatte anse for heldigst baade for dem og for Skolen.

Nr. 137. Andg. af 31. Juli om Undervisningen i Statens Fællesskoler for Drengene og Piger.

5. I alle Skoler, som have Fællesundervisning, maa der for Pigerne indrettes et særligt Værelse, hvor de kunne opbevare deres Gymnastiktøj og klæde sig om til og efter Gymnastikundervisningen, for saa vidt dette ikke bedre kan gøres i selve Gymnastiksalen, og hvor der tillige findes Vadskekummer til Haandtvæt og andre nødvendige Bekvemmeligheder. Til dette Værelse har ingen Lærer eller mandlig Elev Adgang.

Nr. 137
31te
Juli.

Alle Bestemmelser angaaende den daglige Skoleorden for Pigernes Vedkommende maa hver Skoles Styrer træffe efter eget bedste Skøn. Kun maa det foreskrives, at Legepladsen skal være fælles for Drengene og Piger, og at Tilsynet dér, i det mindste naar Pigernes Antal ikke er ganske ringe, samtidigt skal føres af en Lærer og en Lærerinde.

6. Ved enhver Skole, som indfører Fællesundervisning, skal der fra det Øjeblik af, da et passende Antal Piger (c. 10) ere optagne som Elever, ansættes mindst een Timelærerinde, som skal undervise Pigerne i deres Særfag og i ethvert Fald een Klasse Piger og Drengene sammen i et eller andet Læsefag samt derhos tage Del i Tilsynet med Børnene og have Adgang til Skoleraadet med samme Ret som lige stillede Timelærere. Denne Lærerinde maa have Bemyndigelse til under Ansvar over for Skolestyreren og regelmæssigt efter forudgaaende Forhandling med ham at meddele Pigerne Fritagelse for Undervisning i deres Særfag enten i enkelte Timer eller for længere Tid, naar saadant findes nødvendigt.

Ved enhver Skole, som har Fællesundervisning, skal der ved indtrædende Embedsledighed eller ogsaa, uden Hensyn til dette, saa snart der er mindst 30 Piger i en Skole, ansættes en fast Lærerinde, som kan undervise i eet eller flere Læsefag i det mindste gennem hele Mellemskolen. Denne Lærerinde skal, med Titel af Inspektrice, føre Tilsynet med Pigerne i alt, hvad der angaar disses særlige Forhold i Skolen, samt i det hele være Skolestyrerens Raadgiverinde med Hensyn til Pigernes Behandling og have Ret til at foreslaa ham alle Forholdsregler, som Hensynet til deres særlige Interesser efter hendes Skøn kræver, og lede deres Iværksættelse.

Efterhaanden som Fællesundervisningen i sit fulde Omfang gennemføres i en Skole, og Antallet af kvindelige Elever i den stiger, skal der ved indtrædende Embedsledighed ses paa, at faste Lærerinder ansættes ved Skolen i passende Forhold til de kvindelige Elevers Tal. Disse Lærerinder skulle kunne gennemføre Undervisningen i deres Fag gennem alle Mellemskolens Klasser og, om muligt, ogsaa i Realklassen og i Gymnasiet; og de skulle i alt, hvad Undervisningen og Deltagelsen i Skolestyrelsen angaar, være stillede jævnsides med deres mandlige Kolleger. Lærerpersonalets Vente-værelse skal være fælles for baade Lærere og Lærerinder.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 31te Juli 1903.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.
(L. S.)

J. C. Christensen.

Nr. 164. Nærmere Forhandlinger om denne Sags Ordning maa senere indledes mellem Ministeriet og Skolerne.

31te
Juli.

Til 4, andet Stykke. Der hersker, som bekendt, adskillig Tvivl og Uenighed om, hvorvidt Pigerne legemlige Udvikling tillader dem uden Skade for deres Helbred at bestride det Arbejde, Mellemskolens Undervisning vil paalægge dem, inden for det normale Tidsrum af 4 Aar. Saa meget synes at være sikkert, at der i ethvert Fald gives ikke ganske faa Piger, for hvem der ikke indtræder nogen Vanskelighed i saa Henseende, og disse maa da naturligvis have Lov til at fuldende Arbejdet i den normale Tid. Men hvis Skolen, som man forudsætter vil vise al mulig Agtpaagivenhed for denne Sag, skulde mærke, at Piger i en vis Periode ikke synes at kunne magte og taale Arbejdet, maa der naturligvis tages de nødvendige Forholdsregler, for at de kunne undgaa Overanstrengelse og dermed følgende Skade. Almindelige Forskrifter herom er det umuligt at give, og der kan tænkes flere Veje, man kan vælge imellem; man kan f. Eks. tillade dem at forlade Skolen et helt Aar blot med Forpligtelse til at holde deres Kundskaber fra den Klasse, hvorfra de gaa ud, ved lige, saa at de ved Genindtrædelsen i Skolen kunne følge med den nye Klasse, de træde ind i; eller man kan lade dem blive siddende 2 Aar i samme Klasse, men kun delvis være med i Arbejdet det første Aar. Alt saadant maa det imidlertid overlades til Skolen at træffe Bestemmelse om efter Samraad med rette Vedkommende. Ministeriet vil tage Spørgsmaalet om Ansættelse af Skolelæger, særlig ved Fællesskolerne, under Overvejelse.

Til 5, første Stykke. Heller ikke Skolestyreren har under almindelige Forhold Adgang til det omtalte Værelse; men naturligvis kan der indtræde særlige Omstændigheder, hvor han som Skolens øverste Tilsynshavende maa have det. Derimod skal Værelset daglig inspiceres af den i Anordningens § 6 omtalte Lærerinde eller Inspektrice; og Gymnastiklærerinden maa være til Stede ved Pigerne Omklædning og paase, at hver Ting efter denne anbringes paa sin Plads.

Til 5, andet Stykke. Det ligger i og følger af Fællesskolens Væsen, at man i den, saa vidt det overhovedet er muligt, og allermest i Barnealderen, altsaa gennem hele Mellemskolen, maa stræbe efter at behandle Piger og Drengene ens og stille dem jævnsides. Man skal vænne dem til at betragte sig, ikke som Piger og Drengene, men som *Børn*, som ganske ligestillede *Kammerater*, næsten som *Søskende*; de skulle lære at omgaaes jævnt, ligefremt og utvungent med hinanden, samtidigt med at de opføre sig hensynsfuldt over for hinanden. Men dette medfører, at man maa blande dem mellem hinanden, saa vidt det kan ske; en streng Afsondring imellem dem vil vel allersnarest kunne virke til, at saadanne til Kønsforholdet knyttede Tanker og Forestillinger vækkes hos dem, som det netop skulde være Fællesskolens ejendommelige Opgave at holde nede og trænge tilbage. Man vilde derfor anse det for heldigst, om de ogsaa i Klasserne, i det mindste i hele Mellemskolens Tid, sad blandede mellem hinanden, helst en Dreng og en Pige ved samme lille Bord; dog vil man ikke paabyde noget bestemt i saa Henseende, da man véd, at der er dem, som have en anden Mening om denne Sag, og man ikke vil paatvinge nogen en Ordning, som muligvis strider mod hans Anskuelse om det rigtige og hensigtsmæssige, allermindst saa længe Fællesundervisningen endnu for de fleste er noget mere eller mindre nyt, som man efterhaanden skal vænne sig til. Derimod maa man holde det for ubetinget rigtigt at paabyde, at Legepladsen skal være fælles for Drengene og Pigerne, saa at de i Friminutterne have Lov til at blande sig mellem hinanden, lege sammen og tale frit og uhindret med hinanden. Tilsynet her udøves bedst af en Mand og en Kvinde i Forening; dog vil Skolens Inspektør uden Vanskelighed kunne besørge det alene, saa længe Fællesundervisningen endnu er i sin Begyndelse, og Antallet af Piger i en

Skole ikke er ret stort. I øvrigt maa der naturligvis overalt være et virksomt og aarvaagent Tilsyn med Børnene, og disse maa have en Følelse af, at det er saa; men man maa vel vogte sig for, at Tilsynet faar noget som helst Præg af Mistænksomhed og Eftersporeri, saa det bliver saarende og plagende for Børnene.

Nr. 164
31te
Juli.

Til 6, andet Stykke. Det er af største Vigtighed, at man til Inspektrice kan finde en Kvinde, som ikke alene har Dygtighed som Lærerinde til at meddele Børnene Undervisning, men ogsaa har Evne til at vinde Pigerne Hengivenhed og Fortrolighed, saa de med fuld Frimodighed kunne henvende sig til hende og betro sig til hende angaaende alt, hvad der kan forefalde i deres Skoleliv. For Resten maa hun naturligvis ogsaa forstaa at stille sig i det rette Forhold til deres Medelever, Drengene, saa at ogsaa disse, skønt hun særlig skal tage sig af Pigerne, kunne vænnes til at betragte hende som deres Veninde. Den Bemyndigelse, der efter denne Paragrafs første Stykke i Fællesundervisningens Begyndelsestid er tildelt Timelærerinden, maa, saa snart en Inspektrice er ansat, selvfølgelig gaa over paa denne. Over for Skolestyreren skal Inspektricen, ligesom tidligere Timelærerinden, iøvrigt være stillet nærmest paa samme Maade som Skolens Inspektor; særlige Omstændigheder kunne vel medføre, at hun undertiden i ganske enkelte Tilfælde maa have Ret til selvstændigt at træffe Bestemmelser for Pigers Vedkommende, men regelmæssigt skal hun dog først forhandle med Rektor derom og maa ikke i mindste Maade betragte sig som en med ham sideordnet Myndighed. Med Hensyn til Disciplinærmyndighed over for Eleverne skulle Inspektricen og Lærerinderne være stillede ganske jævnsides med Inspektor og Lærerne. Det kan ikke noksom indskræpes, at der i en Fællesskole vel endnu mere end i nogen Særskole kræves den allerstørste Takt og Forsigtighed i Anvendelsen af denne Myndighed, den strengeste Besindighed og Selvbeherskelse, saavel af Lærere som af Lærerinder; Skolestyreren maa paa dette Omraade endnu stærkere end paa noget andet gøre sig gældende som øverste Autoritet.

Til 6, 3die Stykke. Slutningsbestemmelsen i dette Stykke hviler paa den Opfattelse, at det er bedst, at Lærerne, som efter Statsskolens hidtidige Forhold maa være mest fortrolige med at undervise Drengene, og Lærerinderne, som have været mest vant til alene at omgaa Piger, i en Fællesskole ledes til at føre en saa rig Tankeudveksling med hinanden som muligt ved Samtaler angaaende deres fælles Elever, for at begge Parter fuldt kunne lære at fatte disses Ejendommeligheder. Til slige Samtaler vil allerede det daglige Samophold i det fælles Lærerværelse naturligt føre dem; men for øvrigt ville regelmæssige og ret hyppige *Forhandlingsmøder* i Skolen mellem Lærere og Lærerinder utvivlsomt være af endnu større Betydning.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, den 31te Juli 1903.

J. C. Christensen.

S. Sporsén,
Fm.